

központról figyelve az eseményeket, már mintegy a végső beteljesedés, a megvalósult üdvösség, a szerencsésen befejezett történelem: egyszóval az isteni Szeretet végleges győzelmének mindent bevilágító magaslatáról szemléli a világ folyását.

3. Az egyre táguló világegyetem, a kozmikus arányokban kibontakozó történelem egyre nagyobb, egyre istenibb istenfogalmat kényszerít a papra és a teológusra. Isten „növekszik”, „tágul”, „közeledik”, „valósul meg” mind nagyobb és nagyobb mértékben az ámuló, haladó, végtelenbe vágyó emberiség öntudatában. S Vele együtt tágul, mélyül, szépül a keresztény remény is, hogy ti. van értelem, van cél, van beteljesedés, van üdvösség.

Nos, ha nem a pap ennek a titokzatos világnak a hivatott tanúja és munkás szószólója, akkor ugyan ki legyen az?

Nem az önmagát tömjénező, nem a minduntalan kiváltságokra, jogelvekre hivatkozó erkölcsprédikáció a pap igazi ajánlólevele, hanem egyedül és mindenekelőtt az Istenért, Istennek élő tanúságtétel, a szolgálat.

És ennek a tanúságtevő szolgálatnak éltetője a „reménység Istenébe” vetett hit édes fényessége . . .

Kövecses Géza

A PAPNEVELÉS LELKI REFORMJA

Túlhaladott nevelési módszerek és eszközök

Napjainkig a papjelöltek általában gyakorló katolikus családokból kerültek ki, s otthonról jól értékesíthető keresztény alapot hoztak magukkal. Az egész társadalom — az Egyházat érő egyes támadások ellenére — vallásos, keresztény beállítottságú volt. Az emberek gondolatvilágát nem zavarta meg a modern világ sokirányú, „mindenható” hírközlő apparátusa. A szeminárium légköre kiegészítette és tudatosította a jelölt természetes fejlődését.

Egészen más körülményeket találunk ma. A különbség főleg magában a nevelési alanyban van. Profán benyomásoknak, a hitetlen és a vallás iránt közömbös környezet hatásának már gyermekkortól fogva ki van a fiatalság téve, s ezek lassú „leülepedés” formájában érvényesülnek benne. Ha továbbra is megmaradnánk az eddig használt nevelési eljárások mellett, akkor azokat egy már nemlétező alanyra alkalmaznánk, és így a várt eredmény is elmaradna.

Közvéleménykutatások és valláslélektani tanulmányok összegezéséből megállapítható, hogy a mai fiatalok felfogásában a legmélyebb probléma a hit. Fiatal szeminaristáink hiányos, meggyengült hite sokrétű külső formában nyilvánul meg, mint pl. az általános fegyelem lazaságában, a kilépések számának emelkedésében, a felettesekkel szemben tanúsított ellenállásban, az erkölcsi követelményekben való kételkedésben (néha alapvető kérdésekben

is), az ima és más lelki kötelességek elhanyagolásában. A kispapok sokszor foglalnak állást a szemináriumi házi szabályok, a használt módszerek ellen és sok esetben az ösztönzések ellenére is növekszik ellenállásuk. Előfordul, hogy a nevelés a kitűzött célnak éppen ellenkezőjét éri el.

Felelős nevelőink (rektorok és lelkivezetők) észreveszik ezeket a jelenségeket, s túlzott aggodalomból vagy féltő szorongásból külsőséges lépésekkel kívánják a bajt orvosolni, mint pl. erőszakos megtorlásokkal, vagy a másik végletbe eső közönyösséggel. Az ilyen eljárások felszínesek, tehát nem szolgálják a megoldást, sőt fokozatosan súlyosbíthatják a már úgyis kusza helyzetet. Több nevelő elkedvetlenedve leegyszerűsíti a feladatot: rosszakarattal, az együttműködési készség hiányával vádolja neveltjeit. Helyesebb lenne talán felismerniök, hogy a kudarc más tényezők következménye is lehet: a szeminárium strukturális felépítésének maradisága, túlhaladott oktatási és nevelési módszerek, a nevelő személyi adottságainak és felkészültségének hiányosságai, stb.

A Zsinat idevágó határozatainak és útmutatásainak fényében meg kell állapítanunk az eddig használt szemináriumi lelki nevelési módszerek elavultságát. Kispapjaink, minden jóakarattal mellettsé, egyszerűen nem értik a szemináriumi pedagógia nyelvét, tehát ez nem is biztosíthatja az új papi típus kialakítását.

Szemináriumi nevelőink — sajnos — még nem döbbsentek rá kellőképpen e kérdés sürgős megoldást váró fontosságára. Sok területen már folyik az átszervezés, de egyelőre csakis a tudományos képzés és a pasztorális teendők elhatárolt területein belül. Mély tisztelet és elismerés illeti ezeket a munkákat, minden támogatást meg kell adnunk hozzájuk. Mindezek ellenére a várt eredmény nem mutatkozik, sőt sokhelyütt a helyzet méginkább rosszabbodik. Miért?

Nem téveszthetjük össze a szemináriumi oktatás módszereit a profán tárgyakat előadó más egyetemi fakultásokéval. Mindegyiknek megvan a maga sajátos pedagógiai-didaktikai rendszere, a tananyagnak megfelelően. Pl. a természettudományi kar biológia-tanszékén a hallgatók szigorú következetességgel elemzik és vizsgálják a rovar szervezetének felépítését. Délelőtt előadást hallgatnak, később csoportos vita, egyéni tanulás, laboratóriumi gyakorlat, stb. következik. Mindez elősegíti, hogy teljesen tisztában legyenek a tárgyalta anyaggal. Az anyag e tökéletes ismerete tudás-e, vagy hit a rovarban? Nyilvánvaló: tudás, nem pedig hit.

A „szent tudományok” terén is előfordulhat hasonló jelenség. A teológia tudása még nem hit. Egyesek kitűnő eredménnyel végezhetnek teológiából; kutatásokat folytathatnak, kiadványaik, dolgozataik jelenhetnek meg, és mégsem növekszenek hitükben, sőt előfordulhat, hogy elveszítik. Vannak teológiaszakértők ateista körökben, viszont találhatunk kiváló teológiai végzettségű papot, aki felszentelése után nemcsak egyházát, de Istenét is elhagyta.

Amint láthatjuk: egymagában a legjobb teológiai képzés sem elegendő formáló erő, ha ugyanakkor egész oktatási és nevelési rendszerünk nem irányul egy központi cél: a hit felé. A teológiai tanulmányok alapvető fontosságúak a papképzésben, de amint a Zsinat is hangsúlyozza (OT 4), csak egy része a papság egészértékű formálásának. Haladéktalanul szükséges tehát a teológia sajátosan új tanítási módszerének kidolgozása (OT 17), s mindenekelőtt a lelki nevelés megújítása.

A lelki nevelés alapjai

A szemináriumok pedagógiája sajátos céljának megfelelően természetfeletti. Ezért különböznie kell a világi intézetek nevelésétől. Mintája: Isten pedagógiája. Ennek alapvető elemeit a kinyilatkoztatás forrásában, a Szentírásban találjuk, alkalmazását pedig az üdvösség történetében mindmáig.

Az Isten által alkalmazott pedagógiában az üdvtörténet során a következőket figyelhetjük meg:

- a mind tágabb körű kinyilatkoztatást (tartalmi vonatkozásban is);
- a fokozatos bensőségesítést (az embert egyre mélyebb és intenzívebb kapcsolatba hozza önmagával);
- az emberi szabadság mélyeséges tiszteletét (minden kegyelmet megad kiválasztottjainak, de mindig szabad, nagylelkű és érett választ vár el tőlünk);
- a kinyilatkoztatás és kiválasztás közösségi jellegét (Isten az emberiség egészének nagy családját nézi, az egyének és nemzetek döntései kihatnak az emberiség egészére és formálják a társadalmat).

Mindezeket a vonásokat alkalmaznunk kell a szemináriumi nevelésben is.

Szemináriumaink belső szervezetében elsőséget kell biztosítanunk a kegyelem és a Szentlélek tevékenységének. A nevelés legfőbb célja legyen, hogy Isten felé irányítsuk fiataljainkat, átvezetve őket a pusztán emberi, tudományos síkról egy felsőbb isteni síkra. A pasztorális munka éltető magva, energiája legyen mindenütt és mindenkor a bensőséges egység és kapcsolat az élő Istennel és Jézus Krisztussal.

A nevelő

Szemináriumi nevelésünk egyik alapvető fontosságú tényezője a nevelő. Ha rátermett, helyesen választott, gondos terv szerint képzett, jó munkamódszerrel dolgozó nevelő áll rendelkezésre, a legnehezebb körülmények között is biztosítani fogja a papság alapos és időszerű képzését.

A nevelő tárgyi, szellemi és lelki vonatkozásokban feleljen meg az Egyház egyetemes követelményeinek. Kiválasztásában tekintettel kell lennünk a mai papnövendékek sajátos lélektani adottságaira is. Olyan ember legyen, aki a kispapok mintaképe lehet, akit lelkesen követhetnek. Csakis érett, kiegyensúlyozott kedélyű egyén való az ilyen pályára, aki szociális kapcsolataiban

elismerést érdemel, az egyházi és világi kultúrában jártas, fellépésében biztos, mindenkifölött pedig „Isten embere”.

A különböző szemináriumokban végzett felmérések szerint fiataljaink elvárják, hogy nevelőik ismerjék a reális szociális helyzetet és legyen széleskörű lelkipásztori jártasságuk. Ajánlatos tehát, hogy jövőbeli nevelőink szerezzenek néhány évi lelkipásztori gyakorlatot, lehetőleg különböző helyeken és tevékenységekben. Ez pedagógiai adottságaik, készségük és képességük megítélésére is jó.

Az így elméletileg és gyakorlatilag alaposan felkészült nevelő nem kényeszerül személyi vagy hivatali súlya külön érvényesítésére. Nevelő már pusztán jelenlétével, érett jellemével és egész papi mivoltával. Mélységes tiszteletet mutat neveltjei személyiségével szemben és önfeláldozó, érett, önzetlen szeretetben, evangéliumi légkörben irányítja őket Jézus Krisztus követésének teljességére (OT 11).

Példaképpen megemlíjtük a Sao Leopoldo-ban kezdeményezett „Curso Christus Sacerdos” tanfolyamot a szemináriumi nevelők részére. Az elméleti rész anyaga: teológia (különböző problémák megvilágítása a II. Vaticanum szellemében), kultúrszociológia (a braziliai állapotok, a mai ember filozófiai elemzése) és pszichológia. A gyakorlati rész spirituális (javasolják minden résztvevőnek a teljes egyhónapos szentignáci lelkigyakorlatot) és pszichológiai jellegű (csoportos és egyéni terápia).

Külön ki kell emelnünk a spirituális személyét. A múltban — sajnos — tevékenysége sokszor nagyon korlátozott volt, csak a „belső fórumra” szorítkozott. Néhány helyen teljesen kiszorult a szeminárium életéből. Rábízták ezt a nagyon fontos feladatkört kellő felkészítés és tevékenységi területének kellő biztosítása nélkül. Mindez alsóbbrendűségi érzést váltott ki benne, a növendékekben pedig hallgatólagos lebecsülést. Így a kispapok képzésében szerepe sokhelyütt csak formális volt. Ezen változtatni kell.

Lelkítés és a kiképzésben (horizontális sík)

A II. Vatikáni Zsinat hangsúlyozza a papnevelés oktatási programjának módszeresen progresszív egységét. A teljes tantervet átható egységesítő szemlélet alapjául Krisztus húsvéti misztériumát ajánlja. Ezért már kezdetben ki kell fejtenünk és világosan ehhez kell kapcsolni minden anyagrészt (OT 14; DV 2-6). A módszeresség mellett lényeges a dinamikus, progresszív és egzisztenciális lelkület, amely minden haladást Isten szeretetében irányít.

A Zsinat előtti szemináriumi pedagógia főgondja a racionális tudatosítás, a tananyaghoz ragaszkodó tájékoztatás volt. Az „előléptetés” mindenekelőtt a tanulástól, a vizsga sikerétől függött. Ma inkább a külső tevékenységből, a túlzott lelkipásztori aktivitásból kiindulva fenyeget veszély, mert összetévesztik az apostoli-missziós lelkületet a pasztorális technikával.

a) Noviciátus (lelki próbaidő)

A már említett hitbéli fogyatékoságok miatt is helyesnek találnánk, ha az egyházi tanulmányok megkezdése előtt a szeminaristák átessenének egy katekizációs periódus-

son, amely segítené őket ráébredni vallásos mivoltukra, a papi hivatás mibenlétére.

A lelki próbaidő (OT 12) célja: feltárni az ember előtt az isteni távlatokat. Felvetné a mai teológia alapvető problémáit a Zsinat időszakú szemléletében. Első válasz lenne az egyén győtrő kérdésekkel küzdő hitére. Növelné meggyőződését, élményszerűen kiegészítené lelki kultúráját a papi élet és hivatás vonatkozásaiban. Időtartama lehetne egy félév, elmélkedő, önvizsgáló és imádkozó jelleggel. Ezalatt a jelentkező azt is meggondolhatja, alkalmas-e papi pályára.

b) Filozófia

A Zsinat erősen hangsúlyozza a filozófia és a teológia anyagának még szorosabb összeegyeztetését (OT 14). A filozófia módszere az elgondolkodtatás és a megfontolás. Teljes őszinteséggel kutatja és keresi az igazságot. Fontos szerepe, hogy előkészít a dialógusra korunk emberével (OT 15). A kurzus programjának kidolgozását alapjául felhasználhatjuk a Gaudium et Spes konstitúció II. részének II. fejezetét (kulturális haladás).

c) Gyakorlói idő

A Zsinat ajánlja „a tanulmányok időszakos megszakítását, hogy még kielégítőbb módon történjék gondoskodás a jelöltek lelkipásztori előkészítését célzó gyakorlati tapasztalat szerzéséről” (OT 12). Ez az idő legyen a szeminarista egyéni tapasztalatának és végső hivatásbeli döntésének termékeny ideje. (Utóbbira még tágabb lehetőséget is lehet hagyni, a személyi szükségletektől és helyi adottságoktól függően.) Nagyon fontos a lelki és emberi érettség fokozására. A reális élettel való kapcsolatot a növendékekben számtalan kérdést vet föl. Sürgős feladat lenne konkrét pedagógiai terv kidolgozása, amely biztosítaná a periódus pozitív eredményét.

d) Teológia

Közismertek a Zsinat idevágó irányelvei: az egész teológiai tanítás lelke legyen a Szentírás, és a liturgia is kapja meg az őt megillető helyet. Ezzel a lelki nevelés irányát is megadja. A hűvétői misztérium központi szerepéről már szóltunk. A tanulmányi terv részletes kidolgozását a nevelőknek kell elkészíteniük a helyi körülmények szerint (OT 1).

e) Diakonátus

E periódus alapvető jellegzetessége Pünkösöd élményének egyházas átélése. Itt kezdődik a konkrét lelkipásztori ténykedés, a papi életmunka.

A fiatal papjelölt irányításában nem feledkezhetünk meg a lelkiélet jelentőségéről. Az apostolkodás lelke az ima, a szüntelen beszélgetés az élő Istennel. A papság küldetése „az üdvösség dialógusának” (VI. Pál) folytatása, amelyet Isten a kinyilatkoztatással kezdett el és a Szentlélek örök jelenlétével a világ végéig folytat.

Bensőségesítés (vertikális sík)

A papi hivatásra készülők lelki képzésének egyik legnehezebb, de egyúttal legmagasztosabb feladata a tudományos és gyakorlati ismeretek „átváltoztatása”, fölemelése arra a síkra, ahol minden a Szentlélek tevékenysége által megy végbe. Ez a folyamat lényegében három fokozatot tartalmaz: a tudatosítást, a feldolgozást és az elmélyítést.

a) Tudatosítás

Ez a pedagógiai irányítás első lépése. A szemináriumi képzésben ennek megfelelője a kinyilatkoztatott igazságnak és a mai világ bonyolult valóságának tárgyilagos bemutatása. A növendék igyekezzék megérteni az Egyház tanítását, megtanulva és magáévá téve annak minden vonatkozását. Erre szolgálnak az előadások, a tanár tájékoztató irányítása, az egyéni tanulás,

egyéni és csoportos kutatás, a munkakörökben végzett tevékenység, stb. Ugyanez érvényesüljön a pasztorális gyakorlatokban is.

A kinyilatkoztatott igazság szabatos ismerete azonban csak a kiindulási pont a papképzésben, csak bevezetés a Misztériumba. Ezt az anyagot nem lehet egyszerűen „megtanulni”: tanulmányozójának egész lényével a Misztérium megértése, lényege felé kell fordulnia (DV 25).

Ez a szempont eddig nem nagyon foglalkoztatta nevelőinket. Sokszor megmaradtak akadémikus síkon. A valóságban ennek az első lépésnek már a hit előkészítésévé kellene válnia.

b) Feldolgozás

A kereszténység nemcsak gondolatok rendszere, hanem élő, egzisztenciális „jó hír”. A feldolgozás tehát jelenti a „megvalósulást”, az igazság „megtestesülését” a kispap egyéni és közösségi életében (OT 8-9).

A feldolgozás munkája a problémák értelmezésében és megoldásában nyilvánul meg. Ez a pasztorális szaktanár, a felettesek (rektor, prefektus) és a lelkiigazgató feladata. Reájuk hárul az a fontos szerep, hogy az elméletet összekössék a lekipásztori munkával, a növendékek egyéni és közösségi életével.

A keresztény doktrina feldolgozásában, azaz életszerűvé tételében megfigyelhető a szemlélődés és a cselekvés dialektikus találkozása. A cselekvést, a konkrét élet valóságát a szemlélődésnek kell átjárnia, viszont a kinyilatkoztatás, a teológia alapvető elvei itt testesülnek életté. A kispapok itt tanulnak meg mindent teológus szemmel látni és megítélni: a külső történelmi eseményeket, a politikai, gazdasági és szociális helyzetet, a technika és kultúra haladását, az emberiség fejlődését . . . Szükséges, hogy értelmezni tudják „az idők szavát”. Ki kell alakítanunk neveltjeinkben, egész vallási és személyi mivoltukban az Egyház iránti érzékenységet.

c) Elmélyítés

Ezen a fokon a Szentlélekben életté elevenül a misztérium. A szeminarista itt teljesen átadja magát Isten formáló cselekvésének, hogy igazi lelki emberré alakuljon.

Ez a munka nem az órákon és nem a spirituálistól kapott irányításokon megy végbe, bár azokat is sok kegyelem kíséri. A kölcsönös személyes közvetlenség a Teremtő és a teremtmény között eredményezi ezt a hatást. Ez Isten kegyelme, mert csak a Teremtő Isten képes „új ég és új föld” létrehozására bennünk is. De Isten feltételezi az ember részéről a tanulékony-ságot, a készséget, a befogadó együttműködést. Ez olyan feltétel, amely nélkül a kegyelem általában nem tud hatni. A benső elmélyedés külső összeszedettséget is igényel. Tehát ezt is szorgalmaznunk kell (OT 11).

Megemlíttjük itt fogyatékoságként a szemináriumi áhitatgyakorlatok sokféle formáját, a sablonos módszereket, amelyek a többségnek már nem

jelentenek semmit. Bátor elhatározással felül kell vizsgálnunk szemináriumaink egész belső életét és elhagyni mindazt, ami már elveszítette kifejező erejét a mai nemzedék számára, ill. újakkal helyettesíteni a mai ember természetes lelki törekvéseinek megfelelően.

Nem elégségesek a formális, előírt imák. A szemináriumi élet egészét kell úgy megszerveznünk, hogy tükrözze az imádkozás szellemét, elősegítse az elmélyedést és a közvetlenséget Istennel (OT 8-9, 11). Arányos időt kell szánnunk a napirendben e fontos célnak. A nap csúcspontját az Eucharisztia foglalja el. Fontos a lelkiismeretvizsgálat, az évi lelkigyakorlatok.

Az elmélyítés munkájában feltétlenül szükséges a nevelők nagyon szoros együttműködése (OT 5). Arra kell törekedni, hogy a nevelők egyetlen lelki, testvéri közösséget alkotva, mint „pedagógiai testület” dolgozzanak és neveljenek.

Néhány nevelő fontosnak tartja a szigorú ellenőrzést, mert biztos akar lenni abban, hogy a fiatalok legalább a minimális imát elvégzik. Ez pedagógiaiilag nem helyes, mivel kötelességből imádkoztatni erőszakolt módszer, nem vezethet meggyőződéshez, még kevésbé lelkesedéshez.

Az egyén nevelése a növendékek énjének progresszív fejlesztésén át történik, élményszerűen gyakorolva az igazi szabadságot. Mindenki kezdettől fogva szabadon cselekedhet és határozhat, önálló és tudatos döntéssel, személyi felelősséggel. Szabad akaratból tesz mindent, nem pedig belső, vak impulzusnak vagy külső kényszernek engedve (G. Sp. 18). Az ilyen irányítás nemcsak az apró hétköznapi kérdésekben fontos, hanem a nagy életbevágó döntésekben is. Különösen pedig a hivatásbeli választásban, amelyet csakis „saját döntése alapján” fogadhatunk el (OT 12).

A növendékek érettségének fokából kiindulva, ez az irányítás a keresztyén nevelés alapvető normáit követi. Kezdődik a „megtéréssel”, folytatódik a Krisztushoz hasonulással, míg végül a személyiség azonosul Vele a húsvét misztériumában (halál — feltámadás). A végső cél az élő és személyes egység az isteni személyekkel a Szentháromságban.

Egyházi-közösségi sík

Az egyházi közösséghez fűződő jelleg a pap egyik alapvonása. Isten őt mások szolgálatára választotta ki. A Zsinat alátámasztja a papi életformának ezt az oldalát (PO 2-3). A II. Vaticanum jellegzetessége lelkipásztori, és a papképzésben is kiemeli a lelkipásztori gondosságot (OT 19). Ez nem a pasztorális tevékenység technikájára vonatkozik, hanem egy alap-karakter kialakítását jelenti.

A szemináriumi pedagógiát és az egész strukturális felépítést tehát egyházközösségi dimenziókban kell újjászervezni. A szeminárium legyen az Egyház tükröképe (OT 9), szervezetének élő sejtje. Tűnjenek ki benne világosan az Egyház jellemző jegyei: az egység, a szentség, a katolikusság és az apostoliság (LG 8).

Az egység testvéri közösséget jelent, a Szentháromság közösségének élő mását. A szeminárium minden tagja úgy él együtt, mint Isten családjának tagja és „a Misztikus Test szerves része” (LG 6-7). Nagy létszám esetén az OT javasolja a növendékek kisebb csoportokra való osztását (7). Így könnyebb személyesen foglalkozni minden növendékkel. Hasonló módon szervezhetők meg a tanulóörök és csoportok.

Mélyeséges felebaráti szeretetnek kell átjárnia a növendékek egyéni és csoportos munkáját. A testvéri segítőkészség legyen olyan fokú, hogy egymagában is tanúsítsa az élő Krisztus jelenlétét (vö. Jn 13,35). A növendékek belső előmenetelének fő kritériuma a testvéri, közösségi érzés legyen, amelyet az Isten iránti szeretet vezérel.

A szentség a szemináriumi közösségnek Istennel való belső kapcsolatában nyilvánul meg (LG 39-42). Egyén és közösség a Szentlélek folytonos hatása alatt áll. Döntéseiknek, személyi törekvéseiknek, lelkipásztori tervezgetéseiknek mindig a Szentlélek ihletéséhez kellene igazodniok. A szemináriumi közösség egyben kultusz-közösség, átitatva a liturgia szellemével, azaz nagyon intenzív liturgikus élettel (SC 17). Ennek kimagasló pontja a szentmise: a feltámadott Krisztus húsvéti misztériumának szentségi szolgálata.

A katolikus szellem a külső világ felé való tájékozódásban fejeződik ki. A Zsinat kívánja, hogy már a szemináriumi képzés alatt szülessék meg növendékeinkben az Egyház univerzális szelleme. A szeminárium tárja ki kapuit, legyen nyílt, tegye lehetővé, hogy kispapjai kapcsolatot tarthassanak fenn minden társadalmi réteggel, különböző korú, nemű és gondolkodású személyekkel (OT 19,21). Fogadják tárt karokkal azokat, akik képesek őszinte és termékeny párbeszédet folytatni a szeminárium közösségével. Olyanokkal is biztosítsanak növendékeiknek kapcsolatot, akik között a szervezett lelkipásztori munka nem lehetséges. Ezt szolgálná pl. a jól organizált nyári szünet, az ország más-más területén végzett rövid gyakorlóidő, stb. Mindezt úgy kell irányítani, hogy a világgal tartott reális kapcsolat ne torzítsa el, inkább erősítse kispapjaink lelkipásztori állásfoglalását.

Az apostoliság a pap részvétele a krisztusi küldetésben. A Zsinat kívánja a papok egységét és testvériségét az apostoli munka egész területén (LG 28, PO 18). A szeminárium adja meg növendékeinek a papi életközösség élményét (PO 8). Ennek alapjául szolgáljon a nevelők példás testvéri közössége, nevelők és növendékek őszinte, megértő viszonya, valamint maguknak a kispapoknak testvéri, apostoli együttműködése (OT 5). A püspök gyakori látogatással fejlessze az atya-fiú kapcsolatot.

Hogy kispapjaink eljussanak e valóságos testvéri életközösséghez, ahhoz feltétlenül szükséges a papi egyéniség szilárd alapokon nyugvó formálása (OT 11), az emberi erényekben való szüntelen gyarapítása. Amit a Zsinat az ember személyéről és méltóságáról, jogairól és kötelességeiről tanít, az teljes egészében érvényes szeminaristáinkra is. Az „én” és a „te” viszonya itt már nem ellentétes, inkább kiegészíti egymást a „mi”-ben. A személy személyiséggé válik mások iránt tanúsított érettségével, önként felajánlott szeretete által. Ez a végső ideál, Krisztus hasonmása, amelyre kitartóan és szüntelenül törekednünk kell.

A zsinati dokumentumok rövidítései: DV = Dei Verbum, G. Sp. = Gaudium et Spes, LG = Lumen Gentium, OT = Optatum Totius, PO = Presbyterorum Ordinis, SC = Sacrosanctum Concilium.

Tanulmányunk szerzője 1955-től haláláig, 12 évig a braziliai Sao Leopoldo-ban volt szemináriumi spirituális. Megértő, nyílt és okos, a modern lélektan eredményei-

ben járatos, módszereit felhasználó nevelőnek bizonyult. Nagy gondot fordított a klérus továbbképzésére is; a cikkben említett kurzust, több mással együtt, ő hozta létre. Szakértője volt a lelkigyakorlatoknak, szívesen és sokat tartott is. Élete és tevékenysége delén, 46 éves korában vitte el a rák. Még betegágyán is javítgatta nekünk írt nagy tanulmányát, amelyet most rövidítve közlünk. Sorsát arra bízta, aki „mindent az üdvtörténet összefüggésében lát, az én kicsiny életemet is”. Növendékeitől így búcsúzott: „Meg vagyok győződve, hogy a halál által is az élet teljessége árad ki; ha Isten halálatomat akarja, legyen ez a ti feltámadástokért.”

Azon legyetek, hogy miképpen a prédikátorok Mestere cselekedeti példájával tanított elsöben, azután nyelvével: úgy ti se legyetek csatornák, melyeken átfoly a víz, hanem teli kutak legyetek, hogy magatok bőségéből másokat is itassatok.

Azért lelki tanítók, magatok igyatok az élet kútjából, azután follyanak egyebekre vizeitek. Mert jaj azoknak, kik mint a Sámson oroszlána, szájkoban hordozzák a mézet, melynek ízét nem érzik, satulják a mustot és bort nem isznak. Azt a tanítót becsüli nagyra Isten, aki cselekszi, amit tanít és mind nyelvét, mind pennáját szíve gyökerének téntájába mártván, úgy szól, amint szíve járása vagyon.

Némelyek szépen és sokat szólanak, de fel nem gerjesztenek, mert maguk nem égnek. Meg nem gondolják, hogy nem szólásra, hanem tökéletes cselekedetekre tanít az igaz bölcsesség, és a Szent Jeronimus mondása szerint az Isten szolgálai tiszte nemcsak az, hogy szentül szóljanak, hanem hogy szentül éljenek. (Pázmány Péter.)

EURÓPAI MAGYAR PAPI LELKIGYAKORLAT

1971. aug. 16. hétfő estétől aug. 20. péntek estéig

Színhelye: Innsbruck, Haus der Begegnung